

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII Ч. 79. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 6-го квітня 1939.

No. 79. Jersey City, N. J., Thursday, April 6, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016, 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

У ВАШИНГТОНІ СТУДЮЮТЬ ПОЗИЦІЮ АНГЛІЇ

ВАШИНГТОН. — Американські журналісти з Вашингтону доносять, що департамент стежить пильно за становищем Англії, яка, як відомо, дала обіцянку Польщі, що вразі нападу Німеччини, піде їй на поміч. Готовість Англії боротися за цілість східних держав, насторожує уважно знавців департаменту стежити. Вони порівнюють теперішню англійську готовість боротися за Польщу з минулорічною готовістю боротися за Чехословаччину і приходять до заключення, що не треба виключати, що в останній хвилі Англія таки відступить від війни. „Бо склад Польщі не дуже різниться від складу бувшої Чехословаччини“, говорять в Нью Йорк Таймсі з 5 квітня ц. р. журналісти Джозеф Алсон і Роберт Кінтнер. „Внутрі Польщі“, говорять вони, „є такі самі меншини, — українці на подолі, а німці на Помор'ї в північних провінціях — і вони можуть допомогти Гітлерові розірвати цей край“.

РОЗПОЧАЛИ АКЦІЮ ПРОТИ НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО АКТУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет заграничних справ, під головуванням сенатора Питмена, розпочав акцію, щоб уневажнити неутралястевий акт, який забороняє урядові втручатися у яку небуває війну. Питмен заявив, що щоб засягнути опінії від різних людей, він буде покликувати видістих людей з різних сфер і різних стейтів. Як перших свідків в тій справі покликав бувшого секретаря стейту, Сімсона і Бернарда Баруха. Оба вони вже перед тим заявили проти неутралястєвого акту. Сам Питмен є теж проти нього.

ПРОТИ ВТРУЧУВАННЯ ДО ВІЙНИ.

ЧЕРІПЕЛ ГІЛ (Норт Каролайна). — Нью-Йоркський банкер Лоренс Деніс, на дебаті в університеті Норт Каролайни заявив, що американські так звані „ліберали“ і більшість преси, хоче загнати Америку до війни, за такі справи, які цілком її не обходять, а саме, щоб стримати вбогі нації від їх політичних аспірацій. Деніс говорив, що ці американські „ліберали“ таврують інших за ті самі проступки, які поповнювали американці. Наприклад, вони таврують японців за „замкнення дверей“ в Азії, а разом Америка щільно замикає двері в Америці. Також ваврують Гітлера і Мусоліні за територіальну експанзію. А Америка те саме зробила з Мексикою, та іншими країнами. Вбогі нації переконані, що вони мають рацію, говорив Деніс. А це додає їм сили. Крім того вони озброєні, а „насичені“ нації слабкі.

КРИТИКА НА АДРЕСУ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЬО ЙОРК. — Радний діяльниці Квінс, Бурк, виголосив гостру критику на адресу Світової Вистави. Він говорив, що в останніх часах заряд цієї вистави виключно думає про бізнес і про матеріальні приходи. А коли так, говорив Бурк, то чому не наложити податків на ціле те приватне підприємство? Замість оподатковувати всі ці бізнесові підприємства, заряд міста виконує Виставовий Корпорації багато даремних робіт. Говориться загалом, каже далі Бурк, що ця Вистава має виховне значіння. Коли б в останніх часах заряд заангажує такі сторони, які готові внести деморалізацію, а не виховання. „Я уявляю собі, яку то культуру ми всякнемо в себе від Селі Ренд (бурлескова танцюристка), „малого Єгипту“, та дівчат з Бал“, говорив Бурк.

ДІТЯМ ТРЕБА ПОЗВОЛЯТИ ГРИЗТИ РЕЧІ.

НЬО ЙОРК. — На зїзді дентистів д-р А Мартин виголосив доклад, в якому сказав, що зле роблять ті родичі, які немовлятам забороняють пхати до рота предмети й жувати їх. Це потрібне для дітей і вони роблять це ведені здоровим інстинктом. Бо в той спосіб вони натирають ясна і прискорюють ріст зубів.

ПРИДУМАЛИ ЗНАМЕНИТУ ГАЗОЛІНУ.

БАЛТІМОР. — На зїзді хеміків дав доклад д-р Е. Егloff і сказав, що вченим вдалося придумати новий спосіб проготування газоліну, від якого газоліна дістане два рази більшу силу від найкращої теперішньої газоліни. В той спосіб заощадиться півовину теперішнього газолінового запасу та продовжиться його на подвійний протяг часу.

БОМБУВАННЯ МІСТ НЕПРАКТИЧНЕ.

НЬО ЙОРК. — Повернувшись до Нью Йорку американський амбасадор в Іспанії, Боверс, заявив перед журналістами, що бомбування міст в цілі заломання моралі людей, показалося зовсім непрактичне. Бо люди лиш в перших тижнях лякаються. Опісля привикають до небезпеки і це ще більше їх загартовує до витривалості на небезпеки.

ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Прага, в березні 1939 р.

Мадярщина своїми військами брутально напала на Карпатську Україну. Славні сини Українського Народу — Українські СІЧОВИКИ — ведуть завзяту боротьбу з мадярською навалю, героїчно захищаючи землю, волю, честь і славу України.

В цій нерівній боротьбі гинуть кращі сини народу. Сталося нове велике нещастя в житті України. Вороги наші зробили все для того, щоб Карпатська Україна не спромоглася вчасно організувати свої збройні сили. Тому ворожі війська окупували Українську Землю.

На території Словаччини, Моравії, Чехії та Румунії появились українці-втікачі, які не мають ніяких матеріальних засобів для життя і не мають потрібного одягу, притулку, харчів.

Серед цієї нової хвилі емігрантів є й Січовики-герої, є діти, жінки, старці та хворі. Святим обов'язком усіх українців, де б вони не перебували й яких політичних переконань вони не були, допомогти цим утікачам. Необхідно й невідкладно зібрати гроші, одяг, взуття й т. п.

Кличемо усіх українців до найактивнішої, саможертвенної участі в цій акції. Негаймо виконаймо наші національний обов'язок. Збейрайте кошти наперед своїх знайомих і привезайте їх приложеною складанкою.

СЛАВА ГЕРОЯМ-СІЧОВИКАМ.
ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ І СЛАВА ПОЛЯГЛИМ.
СЛАВА УКРАЇНІ.

ЗА СЕКЦІЮ ІНЖИНІРІВ ТА ТЕХНІКІВ
ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ:

Інк. ІВАН ОСТРОВЕРШЕНКО

Інк. ВАСИЛЬ ГОЛИК

ЗА СЕКЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ, ФАРМАЦЕВТІВ, ВЕТЕРИНАРІВ ТА МЕДИКІВ
ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ:

Мудр. ІВАН ОРТИНСЬКИЙ
Мр. Фар. ОСИП МАРТИНЕЦЬ
Мудр. МИХАЙЛО ЗАВАЛЬНЯК
Мудр. МИХАЙЛО ЄЛИВ
Мук. ВОЛОДИМИР ЯХНО

ЗА УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ:

ПЕТРО МАКАРЕНКО, голова; ЯКІВ ПИСАРІВ, скарбник; ВОЛОДИМИР МАРУНЯК, писар.
Число чекового конта 73093 („Українська Громада“, Прага) з допискою „утікачі“.

ВБИЛИ АНГЛІЙСЬКОГО ПОСЛА.

Багдад (Ірак). — Згинув від автомобільного випадку король Іраку Газі. Його наслідником став трілітній Фейсал II. Мушумани думають, що це англіїці вбили їх короля. Тому товпа напала на британський консулат і вбила консуля Джорджа Монк Мейсона.

КООПЕРАТИВНА ФАБРИКА СВІЧОК.

Центросоюз відкрив фабрику свічок у Львові при вул. Потоцького 58. У фабриці працює 12 робітників. Річна продукція передбачує 12 вагонів свічок.

ПЕРЕМОГА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІСТІ НА ВОЛИНІ.

В Глинську на Рівненщині завдяки солідарній та однодушній поставі українських селян вибрано 19 українських радних та 1 поляка.

ЮВІЛЕЙ М. ВАСИЛЕВА.

Минає 60 літ діяльності композитора М. Василева, що тепер працює як диригент у чернігівському Драматичному Українському Театрі ім. Т. Шевченка. Василів співпрацював довгими роками з основоположниками українського театру Кропивницьким, Садовським, Саксаганським, Карпенком - Карим. Зеньковецького. Василів написав музику до пєс „Ой не ходи, Грицю“, „Дай серцю волю, заведе в неволю“, „Наймичка“ й інших. Тепер Василів ладять ювілей.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ В ШКОЛАХ ЮГОСЛАВІЇ.

В основних школах Югославії вчиться 1,422,833 дітей. З цього югославян 1,287,583, словаків 12,056, українців 3,451, німців 48,852, мадярів 42,875, інших народностей менше. (За „Рускими Новинами“ з Р. Керестуру ч. 8.)

ОСЬ ПОЛЬСЬКІ СОЦІАЛІСТИ!

У „Роботнику“, ч. 59 з 28-го лютого читаємо над відомим текстом П. А. Т. такий двопальтовий наголовок: „Жебжонце дзеці. Тотальні глум“. Мова про Хуст. Оснь польські соціалісти в одному ряді з ендеками в справі Карпатської України.

ПОЕЗІЯ ВМИРАЄ...

В 1938-му році в більших краях Європи й Америки вишло поестів разів менше ніж в 1921-му році, а 9 разів менше, як 1913-го р.

ЗНОВУ МЕТРИКИ!

Окр. суд у Перемишлі під час вїздової сесії в Судовій Вишні покарав о. Остапа Якимовича, містоголову Філії „Просвіти“ карою 6 місяців вїзниць без звільнення, тому, що в метриці написав „Гірковий“ а не „Горковий“.

СЛОВАЧЧИНА „ПОМИРИЛАСЬ“ З МАДЯРСЬКОЮ

БРАТИСЛАВА (Словаччина). — Підписано мадярсько-словацький договір, яким Мадярщина забрала від Словаччини українську територію, частину Пряшівщини. Таким чином Мадярщина побільшила своє населення від віденського присуду з 2. листопаду 1938 р. на 1,622,000 осіб. При останнім договорі Мадярщина забрала 40 українських сіл.

ПОІХАЛИ НА „ПОРАДУ“.

ВІДЕНЬ. — Словацький прем'єр Тісо й міністер справ заграничних Дурчинський прибули сюди в товаристві словацького посла до Берліна Чернака та начальника пропаганди Маха. Ідуть вони до Берліна питати, що їм далі робити.

СЛОВАКИ ПРО „ЗАМИРЕННЯ“.

БРАТИСЛАВА. — По підписанню мадярсько-словацької угоди говорив через радіо А. Мах, щоб вияснити населенню, що сталося. Сказав, що знову словаки мусіли заплатити за мир. Ствердив, що відступлені землі є дуже бідні, а більшість населення є українська, але Словаччина є така маленька, що вона не може дозволити собі на такі відступлення. Це відступлення не пішло героїським шляхом, але, кінчив Мах, „судьба Європи є в руках Божих, а я вірю, що вкінці таки кожний нарід стане своїм власним господарем“.

В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ ТЕРОР.

БРАТИСЛАВА. — Московські імігранти подають, що мадярська влада ліквідує всією силою „українських самостійників“. Кажуть, що до Румунії виїхала в якихсь таємних цілях якась українська делегація та що до Букарешту перевезено багато „карпаторусского золота“. Також подають, що Румунія далі приймає утікачів з Карпатської України крім жидів.

ПОГОЛОСКИ ПРО О. ВОЛОШИНА.

ПРАГА. — Ходять слухи, що президент Карпатської України о. А. Волошин покинув Білгород і виїхав до Лондону.

СОВЕТИ І НІМЕЧЧИНА.

ВАРШАВА. — Вперто поширюють вістку, що в Стокгольмі ідуть від кількох днів переговори між представниками Советів і Німеччини. Кажуть, що Гітлер хоче тим робом розбити советсько-англійське зближення.

ЗРІКСЯ ЧЕСЬКОГО ВІДЗНАЧЕННЯ.

ВАРШАВА. — Польський сенатор Фудачинський звернув президентові давньої Чехословаччини Гасі чеський ордер Білого Льва, яким його відзначено. Як мотив подав те, що чеський нарід не показав себе тепер гідним державної незалежності, а його провідники виявили себе підлими зрадниками свого власного народу.

СТАЛІН І „ЖИЗНЬ ЗА ЦАРЯ“.

МОСКВА. — Московська опера виставила оперу Глінки „Жизнь за царя“, яка тепер називається „Іван Сусанін“. Основна тема остала та сама. Там де було слово „цар“, співають тепер „родная страна“ і „святая отчизна моя“. Оперета дуже подобалась Сталінові й він, як пишуть, не щадив артистам оплесків.

В ДАНЦІГУ ЗАВЕРУХА.

ДАНЦІГ. — Перший раз за часів існування Польщі товпа напала в Данцігу на дім польського генерального комісара та повибивала шиби в польським телеграфічним уряді. Також подерто польські прапори.

ПОЛЬЩА З АНГЛІЄЮ.

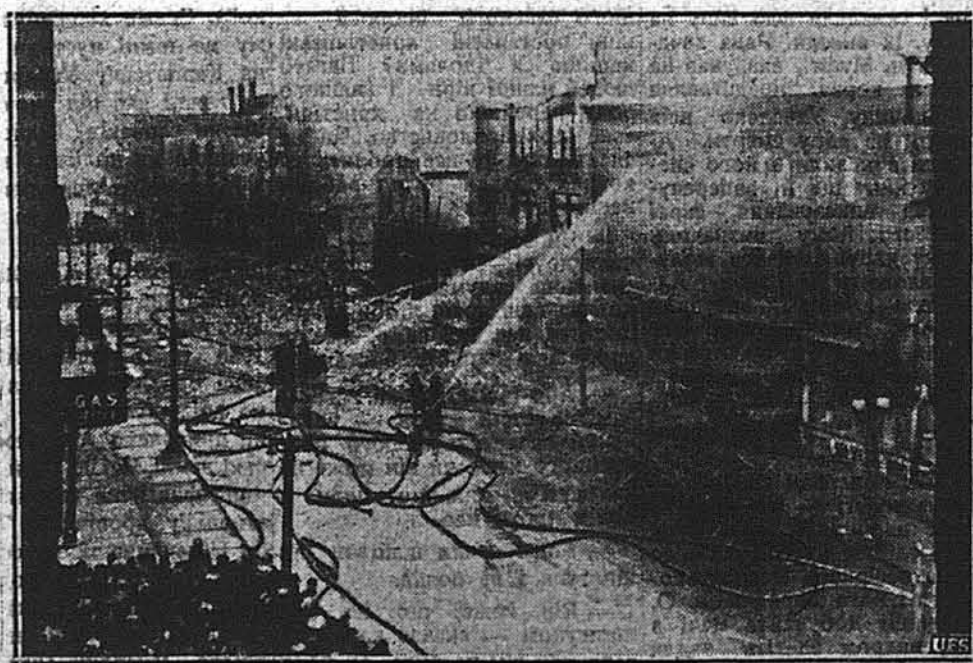
ЛОНДОН. — Польща таки ввійшла в тісний оборонний союз з Англією. Ще угода не викінчена, бо вона торгується і хоче добути добрі умовини.

ОСТЕРІГАЄ ПОЛЬЩУ.

БЕРЛІН. — Весь німецький пропагандивний апарат пушено в рух у тому напрямку, щоб відтягнути Польщу від англійської політики „окруження Німеччини“. Націсти пишуть виразно, що якщо Польща піде з Англією, то її жде судба Чехословаччини.

ІТАЛІЯ ІДЕ НА АЛЬБАНІЮ.

ЛОНДОН. — В урядових кругах рахуються з намаганням Італії загарбати Альбанію, яка до 1912 року була під Туреччиною, а в якій від 1928 р. панує король Зог. Альбанія була досі в сфері впливів Італії, але в останніх часах, як кажуть, хотіла навіязати тісніші зв'язки з демократіями. Тепер Італія, ніби обороняючи свої грошеві інвестиції, хоче взяти Альбанію під свій „протекторат“. Це певне, що Італія готується до есентуальної військової окупації.

ПОЖАР У САНДУСКІ

Пожар у бізнесовій ділянці міста Сандускі, в Огайо, знищив найбільшу департаментову крамницю в місті й шість інших бізнесових підприємств, спричиняючи шкоду, яку оцінюють на півтора мільона доларів. Пожарні сторожі п'ятьох довколишніх міст помагали місцевій гасити огонь.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРИОДИКА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Подписка чешо три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На шість місяців	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Чешо в квітні (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На шість місяців	\$1.25	Six months	\$1.25
На три місяці	\$0.75	Three months	\$0.75
В Джерсі Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На шість місяців	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

РОЗДІЛИЛИ

Комісія представників урядів Словаччини й Мадярщини, що збиралася для встановлення словацько-мадярської границі, вже скінчила свою роботу й подала до публічного відома подробиці. Протокол у цій справі, який є чистою формальністю, має бути зараз підписаний, себто границя має зараз стати обов'язковою. Ця границя вирішує долю не тільки Словаччини й Мадярщини, що долю українського населення й тому рішення комісії заслуговує на ближчу увагу.

Як говорить будапештський донесення, рішення дає Мадярщині поправді все, чого Мадярщина домогалася. Вона додала цим рішенням до своїх посістей ще 40 сіл з поверхнею 386 квадратних миль й 45,000 душ населення.

Нова окупація важна економічно, бо, забрана околиця це врожайні долини. До того між окупованими оселями є дві місцевості, що мають лічичне значіння. До того долиною ріки Ужа йде залізниця.

Через те окупація важна й з боку мілітарного. При її допомозі Мадярщині буде легше боронити своєї окупації, ніж без цієї окупації. До цього Мадярщина дістала довшу границю з Польщею, своєю союзницею, що теж має мілітарне значіння. Має це важне мілітарне значіння не так з огляду на загально-європейську ситуацію, бо, як звісно, Мадярщина належить до так званого антикомуністичного союзу тоталітарних держав, від котрого Польща, хоча теж полутоталітарна, стоїть осторонь, але з огляду на „льокальну” ситуацію, себто на заході українського населення добути собі самостійну державу.

Легкість, з якою Мадярщині вдалося дістати назад у свої руки українські землі, розробляють мадярські апетити по дальшій анексії: мадярські ревізійні не вдоволяються, як видно, цими здобутками, але хочуть забрати й цілу Словаччину, котру вони вважають за частину економічної одиниці, якою, на їх погляд, є вся долина Мадярщини.

Чи вдасться їм це, залежати буде, як досі, не тільки від самого відношення між Словаччиною й Мадярщиною, як від наставлення до цієї справи теперішньої диктаторки всієї центральної Європи, Німеччини. Як удасться Мадярщині захопити всю Словаччину, то вона й на цьому не скінчить, а піде забирати Семігород від Румунії. З огляду на величину цієї території, її великі німецькі колонії, її положення на дорозі до експансії Німеччини на схід, цей плян буде вже живо зацікавити німецькі інтереси й тому при тій нагоді може прийти до далеко йдучих ревізій німецько-мадярського відношення.

Не виключене й таке, що Мадярщина буде пожити території довкола себе, як тільки дадуться, а накінець сама буде пожерта тою державою, яка це зможе зробити. Таке є правило джунглів, а це правило в політиці царить тепер неподільно.

Трагедія Карпатської України

(З Праги для „Свободи”).

Ще одна кривава рана на змученій тілі українського народу. Рана тим болючіша, що свіжа. Стільки надій, стільки зазв'язт, стільки захоплення, радощів, героїської посвяти, муравлиної праці — і все це разом, протягом кількох днів, стає руїною.

Наша „Срібна Земля”, золота мрія всіх українців знов у кігтях невольничого ворога, тисячелітнього лютого гнобителя! Чи може бути більший смуток за наше невимовне горе? Жаль нашого народу ту-житься лісами й дібровами снігом зав'язаних Карпат, гнів нації громом розлягається на долинах і горах, де ще відважні серця наших героїв кладуть спротив навали гуської орди. Никне трава жалощами і дерево долоду верховиття своє похилило. Вітер буйний розносить гомін боротьби наших лицарів по галях і лісах усієї України за Львів, за Київ і Полтаву, на стени Запорозжя, на Чорне море аж під гори Кавказькі, на Крим і на Кубань, де стояв колись тмутароканський бовван. І до тебе, Україно, в розсіянні суцях, в Америці і на „Далекім Сході”, в степах Сибіру й Туркестану, та особливо в неволі московській, в тайгах і Соловках долітає сума пресумна звістка з гір Карпатських про долю найдорожчої перлини в самозвитім намисті сум, печаль і розпач крає кожне щире серце українське, розтинає ножами обоюдними нашу душу, рве наші нерви, висушує мозок. І сліз немає в наших очах, бо хіба можна таке горе сльозами вилити, чи же можна плачем виявити всю глибину наших почувань?

Та гланемо холодним розумом на те, що сталося. Оцінюємо обставини, як вони є в дійсності, щоб сказати, чия правда, чия кривда і які можуть бути вигляди на будучність. Нема такого положення для людини і для нації з якою не можна було вийти з честю.

Карпатська Україна від осені 1938 року почала будувати своє автономне життя в границях федеративної Чехо-Словацької держави. Ненацьке світло маяка засяло для цілої української нації по всій земній кулі. Затрівожилися „сусідні люті” нашого народу — Польща і Москва. Згадала про вое давнє панування над українським народом Мадярщина. Після Віденського арбітражу здавалося, що всі небезпеки минули. На претензії Польщі й Угорщини з Бер-

ліна була дана рішуча відповідь, що границі Карпатської України, ухвалені Ріббентропом і Чіаном, остаточно. В цих словах була для нас надія, але ціж такі слова ввели нашо-го „словацького брата” у велику спокосу. Чехи рішили, що вже кінець турботам, що вони „державно-творча нація” і що тому можна притиснути українців і словаків. Між Прагою і Хустом, з вини Праги, почалася безконечна тяганина. Навіть законно обраного українського союму Прага не хотіла скликати, бо думала, що українцям цілком досить генерала Прхала. Словом повторилася політика старої Австрії, котра все „відкладала” рішення національної справи, поки аж не було запізно.

Який глузд був в цій дивовижній чеській політиці? Насамперед ворожість до автономії словаків та українців була подиктована шкурницькими мотивами: чеська бюрократія не хотіла кидати теплих місць своїх на Словаччині та Карпатській Україні. І була тут також політична спекуляція.

Чехи, що звикли за 20 років до великодержавної політики, не хотіли миритися з своїм підлядним положенням після подій в осені 1938 р. Всюди було чути слова, що мовляв „карта перевернеться” і що Чехословаччина дійде до давньої сили в середній Європі. По давньому творилися легенди про „словацьку Росію”, яка, мовляв, тільки й думає, як би допомогти своїм малим „словацьким братам” і що де цього „Словацького блоку” прилучиться також Польща і навіть Угорщина з Румунією!

Річ зрозуміла, що в такій концепції не було місця для України, бо Україна буде ворожа Москві та Польщі, отже йтиме проти „інтересів словацтва”. Після перших днів проголошення автономії Карпатської України були між чехами люди, котрі розуміли своє положення острова в німецькій морі і почали були поважно трактувати українську справу в цілому, але скоро це минулося і ми були далі для чехів, як і раніше „Русове” (москалі) або „Малорусове”. На Карпатській Україні Прага знов знайшла не український народ, а „український напрям”, і вірила всяким вигадкам про штурмість українського руху.

Феноменальна сліпота чеських політичних провідників вела чеську державу до загибелі. Напередодні розпаду

Чехо-Словацької республіки чехи, замість щирого й чесного порозуміння з українцями та словаками, спробували завести в Хусті й Братиславі військову диктатуру. Відомо, чим це скінчилося. Чука рука прийшла мирити „братів словян”. Тим то й жалю на чехів, що вони своєю політичною сліпотою не тільки свою державу знищили, а спричинилися також і до руїни Карпатської України. Чеська влада на Карпатській Україні перешкождала нашим людям вести свою організацію протягом 20 років, і навіть напередодні окупації Чехії, генерал Прхала не хотів дати зброї українцям, так, що довелося у чехів відбирати зброю силою. В невеністи до відродженого українського народу чеські команди зайшли так далеко, що повезли вагони зброї Польщі, аби не дати її українцям для оборони перед мадярами.

А тепер питання: чому німецький уряд не став в обороні безперечного права Карпатської України на вільне, незалежне життя? Аджеж одного слова вистарчилоб з Берліна, і мадяри, підігнувши хвости, вернулисьб у Будапешт! Чи не жалі німцям, як наших братів мадяри вишаноють, розстрілюють, винищують наших найліпших людей?

Хто так думає чи говорить, той забуває, що міжнародна політика „не знає сантиментів”. В міжнародній політиці рішає лише інтерес і вигода мого народу, а все інше не має значіння. В добі великої французької революції молодий французький генерал Наполеон Бонапарте прийшов у північну Італію. Ціла італійська нація учинила у себе революцію проти монархів і шляхти і завела републиканський устрій як у Франції. Проголосила демократичну республіку також Венеція. Але републиканський генерал Бонапарте не завагався в мировому договорі в Кампо-Форміо 1792 р. віддати Венецію її лютим ворогам — австрійцям. Видача Венеції не була на шкоду інтересам французької держави, як їх розумів Бонапарте. На жалю, дехто з українців „прихильність” чи „неприхильність” тої чи іншої держави до української справи трактує чуттєво, сентиментально. Ще Наполеон казав, що в політиці він не знає слів — „любити” або „не любити”. Чи „любить” нас Гітлер, Чемберлейн, Даладіє, Мусоліні, чи може вони нас „ненавидять”? Ні те, ні друге. Ці держави можуть нам помагати або нам шкодити, але не з чуттєвих мотивів, а тільки з свого державного інтересу.

Абсурд, коли хто каже, що німці „від віку” тільки й думають, щоб українців винищити і нашу землю заселити своїми колоністами. Подвійний абсурд, коли хто каже, що Німеччина тільки про те й мріє, щоб нас визволити („вуй ко”). Скаже хто-небудь: а чому це німці пустили мадярів на Карпатську Україну! Чом не взяли нас під свою охорону, як словаків? Відповідь: очевидно ця політика виходить з німецького державного інтересу. А цей інтерес міг бути такий: Німеччина не сама рішає в політиці Середньої Європи. Вона має союзницю Італію. Ми бачимо, що від весни 1938 р. Берлінський кінець „Осі Берлін-Рим” надзвичайно збільшується. До Німеччини прилучено Австрію, Судетські землі, Чехію, та й Словаччину фактично творить майже німецьку провінцію. Теперішня Німеччина має в собі більше як 90 мільйонів людей. Італія, що піддержувала ці домагання Німеччини, не дістала нічого. Мусоліні мусить боїтися великого зросту німецької потуги. Він хотів би вдержати при собі Мадярщину та Польщу, бо це Італія хоче теж грати роль в європейській політиці. Чіанго, італійський

міністер, недавно їздив у Варшаву і очевидно там йому сказано, що передумовою приятельства Польщі з Італією буде передача Карпатської України мадярам.

Німеччині боїться Польща й Угорщина, та й сама Італія тепер утрощає слабша від Німеччини. В листопаді 1938 р. німці могли обстоювати Карпатську Україну, що розділяє Польщу й Угорщину. Тепер, коли Німеччина має в своїх руках Чехію і Словаччину, цей „коридор” на Карпатах для Німеччини не має значіння, бо в разі конфлікту, німці можуть взяти Польщу й Угорщину під удар з кількох боків.

Тому зроблено приємність Мусолініві Карпатською Україною!

Ще й інші причини повели Німеччину до визнання „права” мадярів на Карпатську Україну. Після насичення берлінського кінця „Осі” приходиться на чергу Рим. Буде очевидно, поставлений „рахунок” Франції. Оскільки з цього може виникнути воєнний конфлікт, то Німеччина має великий інтерес у тім, щоб Польща й Мадярщина були не втрачені або й помагали Німеччині та Італії проти Франції. А тим часом існування Карпатської України стояло поперек горла не тільки Угор-

щині й Польщі, але не в меншій мірі також Сталінові. Німеччина й Італія також заінтересовані, щоб Сталінова держава була осторонь від боротьби на заході Європи. Ліквідацією Карпатської України робиться „подарунок” також Сталінові. Не дарма не „німецька політично-дипломатична кореспонденція” підля вступу мадлярського війська на К. Україну проголосила, що Німеччина не має ніяких планів на сході Європи і що тепер „розв'яз іде в іншим напрямі”.

Приклад боротьби і безмежних страждань українського народу та останнього зриву Карпатської України показує, що не досить нам самим внутрішніх сил на те, щоб вибороти незалежність. Звісно, без своєї внутрішньої свідомості й організації не можна навіть готової держави оборонити. Але для здобуття самостійності мало тільки своєї власної сили, треба, як писав відомий польський політик Леон Васілевський, також „шасливий міжнародний кон'юнктури”. Такі шасливі обставини для нас ще не настали. Світ занятий своїми клопатами і для нього українська справа тепер не має поки що такого інтересу, щоб її видвигати у цілій її ширині.

I. K.

СТАЛОСЯ...

(З мого римського щоденника).

17. березня 1939 року. Три дні важких сумнівів... Три дні суперечних звісток, що рвали нерви на клоччя. Але тепер вже нема сумнівів: Карпатську Україну віддано на поталу мадлярській захланності та русинському промислу. Президент Республіки Карпатської України вже на вигнанні, з членами свого уряду...

Блискачка, світла героїчна сторінка з відродження Карпатської України вже перевернена. Розпочинається новий період страдництва і мовчаного, повільного, але постійного й нестриманого визрівання тих дзерзат української духовності, що їх щедро й глибоко розсівалося протягом небагатьох, але предовгих, місяців. Ніхто того визрівання не стримає! Ніхто йому не перешкодить, і — прийде час — вони дадуть великі й багаті жнива...

Над українською нацією доканоно нового страшного насильства. Потоптано знову всі блискучі й привабливі клічі „самовизначення народів”, ніби визначені в Мінхені, і на їх місце поставлено принцип голої сили. Нема ніякої потреби при цьому ані битися руками об поли, ані закликати громи небесні на гвалтовників. Треба рости власну силу. А сила ніколи ще не зростала в гістерії, але тільки в спокійному самоопанованні, та в мовчазній рішучості продовжувати працю для досягнення визначеної нам Богом, і прийнятої нам від Нього святої мети.

Маленька Карпатська Україна, кровю тих своїх героїв, що в Перечині відновили національне причастя Крут, виявила яскраво перед цілим світом не тільки справжні національні ідеали цієї маленької закутної української землі, оганьбленої зрадництвом рижних Бродів та Фенчиків, але й непереможну силу тієї великої ідеї Українського Соборництва, що піднала тисячки карпатських юнаків на зустріч героїчній смерті. Алеж ця сама велика ідея — в обличчя героїчної боротьби й смерті, карпатських зв'язців — на казує й нам не віддаватися розпачі й не підпадати на дусі: світлий період життя Карпатської України, що йде від жовтня 1938 року до березня 1939 року — це тільки

блискучий момент в житті цілої Української Нації, яка, маючи перед собою велику мету, знає, що до великої мети шляхти не встелени рожами, але гострим камінням. Навсім, може бути, подобається ходити по гострому камінню — багачко з наших земляків, виплеканих по спокійних і затишних українських хуторах, воліли мати під ногами рівний і догидний асфальт великих західно-європейських міст, або навіть м'який порох колишніх сільських доріг. Та ба! Вони — не для них! Живемо в такі часи, коли асфальт ідуть сильні цього світу, а слабкі мусять — або брсти, мов підяремні воли під ударами погоничів, в'язким болотом, що в нього перетворили політична негода порох наших сільських та хуторянських доріг, — або шукати простору й повітря на високостях Національної Свободи, що до неї ведуть тільки незручні, круті, кам'яністі стежки. Або болото рабства, або — гірське повітря свободи!

І якщо незвичайно активна й солідарна участь цілого українського соборництва в житті й долі Карпатської України запалила вогонь національної віри та посіяла цілу надію в велике будуче цілої української нації в серцях карпатських земляків, то і в серцях цілого українського загалу, світлий період відродження й державного будівництва Карпатської України, розпалив ще дужче жаждою за свіжим повітрям незайманих лісних гір.

Хочемо свободи! Прагнемо національної незалежності! Невандовимо займаючи! Але опановуємо власні почуття й скеровуємо ту енергію, що марно виливається в скаргах і жалях, на ще зав'язішу організаційну роботу, на ще більш палке й запальне апостольство української визвольної ідеї.

Щоб — коли знову прийде така нагода, яка винесла була на гору справу Карпатської України — ми всі були готові! А така нагода може прийти навіть в скорому часі. І чіпати її вона далеко ширше українській території. Але ми ще не знаємо — коли й які саме. Тому — працюймо повсюди, мобілізуймо український нарід на всіх територіях, і будемо — завжди готові!

Евген Онацький, (Рим).

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(47)

Девлет-Гірей прикликав Атанасія Нагого, повідомив його про зйзнання Алай-Казі, про підмови зі сторони московського царя, але самому царю про це не писав. Так минав час, Кудеяр поневолі мусів дождатися кінця справи. Вкінці не виглядавши Акмамбета, рішили кінчити важку справу про заговор на життя хана в курільтаю або ханській раді. В диванній салі в палаті зібрались всі достойники кримського царя, тихо ступаючи по розкішних перських килимах тонкими підшвами своїх сапанових черевиків. Одні в святоні золоті халати, засліпавони, підігнувши ноги, на низеньких, широких канапах. Хан сидів на підвищенні, побіч нього пояснитель мудрості, муфті, з книгою корана в руці, а з ним імени і улеми. Прикликаних Кудеяра. Він розповів досить плавно по татарськи, хочдекуди запиноського царя, цілу подію, яким сподобом попав в неволю до Акмамбета і як йому допоміг Бог викрити заговор на життя хана. Кримські вельможі гляділи зліди лоба; духовним не подобалося, що гавр говорить так сміло в курультаю, але хан високопарними словами вихваляв заслуги Кудеяра і назвав його перед всіми своїм приятелем. Кудеярові веліли вийти. Привели злочинців. Алтин-Ягаза припав до землі і зарезав Алай-Казі. Алай-Казі призивав Бога і Магомеда на свідків своєї невинності. Інші заговорники: Батир-мурза, Секирмурза, Яр-

лик-мурза і деякі двірські урядники благали о помилування і склали всю вину на Москву. Іх вивели. Рада зачала радити. Муфті, вказував на місця з корая, представляв вагу злочину. Ухвалено всіх передати на кару смерті. Алай-Казі вчинили в його спеціальну вину це й заперечування та виказування своєї невинності; йому визначили страшну кару: вирізати жолудок і вложити на голову; Алтин-Ягази і іншим засудили відрубати голови і втримати на кіллі. Засуд був відчужений за дверми салі Каді-аскером і на другий день — виконаний.

Але в салі піднялися крики проти Москви.

Ми покарали злочин, — говорив муфті — але не головних злочинців; отці були лише сліпим оружам, а ціла інтрига невільного московського царя і його дорадників. О, правдиві! Добувати мечі з піхви, вихром злетіть задля мести, пустіть стріли ваші по невірній землі невольничого биваючий ниви. Там коріння лиха, хай там довершить суд божий. О, правдиві! Доки нам терпіти наругу нашої віри і ганьби нашого славного племени? Абож не знаєте,

що там, де перше були мечети, де прославлялося ім'я нашого славного пророка — нині поставлені християнські каплиці з ідолами? Багато людей нашої віри і нашого роду перейшло на християнське ідолопоклонство. Чи не знаєте, що те все роблять ті, котрих предки були рабами наших предків?

— Чи то так давно, — кричали друзі — як прокляті москвитини задумали їти походом на наш край, щоб закріпостити нас так само, як це зробили з нашими братами?

— Або й навіть цей гавр, — замітив один мурза — величаний спаситель нашого найяснішого хана, чи він може не належав до тих, що ішли в похід проти нас.

— Його взяли в полон як шпигуна а не вояка.

— Він каже, що не був шпигуном — сказав хан, — і тебе при тім не було, як його полонили тож і годі тобі про це говорити.

— Найясніший хане, — відповів мурза — це говорити про себе раб, а ти віриш рабові.

(Далі буде).

3 ДНЯ.

„БУТИ СОБОЮ“.

Французський педагог Ернест Діме говорить у своїй книжці „Ди арт оф тінкінг“ (Штук думання), що кілька дитина не раз зробить розумнішу заввагу на якусь річ, ніж дорослий чоловік. Але це тому, говорить Діме, що дитина є вільна від усяких акорієних пересудів, у той час коли доросла людина є дуже часто під впливом якоїсь іншої індивідуальності. Будучи вільною від тих пересудів дитина приходить до розумних і логічних висновків. Зате дорослий чоловік, що начитавшись десь перед тим якихось інших мудросців й засвоївши собі безкритично певні чужі засади, не може прийти до тих логічних висновків; бо ті засади перешкоджають свободному логічному думанню.

ВЗОРУВАННЯ НА ІНШИХ.

Величезна більшість людей вже від раннього віку старатися взорувати себе — свій характер і свої пристрасті, — на якісь ідеали, взяті чи то з дійсного життя, чи з книжки. Поринувши думками в нашу ранню молодість ми пригадаємо собі, що й ми захоплювалися якимись блискучими характерами і старалися присвоїти собі їх прикмети, або вмовити в себе, що ті прикмети у нас вже є. Відповідно до того ми наслідували свою поведінку, засвоювали собі певні засади і погляди на світ, а не раз старалися і свій зовнішній вигляд уподібити до тих своїх ідеальних моделей.

„НАПОЛЕОНИ“.

Нічого в тім лихого нема. Добре, коли хлопчина вибере собі як взірця якусь велику постать і старатися уподібити себе до неї, та набравши її прикмет. Та в тому міститься також і небезпека. Бо не раз наслідувачі аж так захопляться тою ролю, що занадто зачинають вірити у свої „знамениті“ прикмети і то навіть тоді, коли тих „знаменитих“ прикмет у них зовсім нема. Коли хтось, наприклад, уявив собі нерозсудно, що він є поетом, то він, на вір якось своєю вибранця-поета ліниче уподібнювати своє власне обличчя, натягати подібну одягу, чи присвоювати собі його манери. Те саме з музикантами, різьбарами. Те саме з політиками, генералами. Не один чоловік уроріть собі, що він Бісмарк, Кавур, Наполеон, або Мусоліні, Гітлер, чи хто інший.

КЛОПІТ.

Нічого злого не було б в тім, якби хтось, уявивши собі, що він є, наприклад Наполеон, взявся до виучування військової штуки з такою докладністю, яка ціхувала Наполеона. Бо колиб він і ніколи не осягнув тих успіхів, що Наполеон, то на тім зискав би на стільки, що всежтаки вивчив би військове діло; а хто зна, чи не пізнавши його гаразд не вилічився б з цього хворобливого бажання бути „Наполеоном“. Також не дуже шкодило б, як би хтось, що бажає уподібнитися собі, скажім до Гітлера, зачав від того, щоб почав жити так скромно, як цей німецький диктатор.

Але клопіт починається тоді, коли хтось свою „Наполеонівську подібність“ зачинає від зачіски волосся, чи вкатування рукою на ове чолі підкреслюючи тим свою „мудрість“, чи закладанням рук назад. Таке наслідування великого комізм.

ФІЛІСТРИ.

Таке немудре наслідування на довшу мету виховує філістрів, людей без духового змісту, позерів, людей з надуту міною, які думають, що великість людини міститься в його зверхній формі, а не в духовій та інтелектуальній змісті. Приймаючи таку напухлу форму, вони де далі прибирають таку напухлу поведінку, спосіб говоріння, думання.

Вони перестають бути собою, а відіграють ролю когось, кого вони замолоду вибрали собі ідеалом. Та штучна роля так пересякає їх істотою, що витворює з неї своєрідну, покручену просянку наскрізь позою і фальшом, індивідуальність. Вони тоді трітять навіть природний розсудок і логіку, а на цілий світ починають дивитися очима тої своєї другої індивідуальності.

Зрозуміло, що серед таких відносин їх логіка дуже часто зашпортується і вони не можуть прийти до здорового висновку. Серед таких обставин дитина, як говорив Діме, далеко скорше приїде до розумного висновку, ніж дорослий чоловік.

„BE YOURSELF“

Американці мають на ці явища дуже оздоровлюючу приговорку: „Be Yourself“; себто: „Будь собою“. Коли хтось починає говорити щось таке, що яскраво випливає не з його власної, тільки з штучно прийнятої індивідуальності, за раз щирий американець скаже „Be Yourself“. Чуючи цю заввагу на кожну кроці жертва позерства не раз вилікується з цього штучного уведення. А вилічившись вона почує на серці велику полешу. Бо воно приємно бути самим собою, а не штучним витвором своєї уяви.

Колиж людина не вилікується з цього, то вона є внутрішній терпкою є у відношенні до інших. Вона боїться скинути з себе цю маску, маючи те підсвідоме переконання, що її дійсна, правдива індивідуальність, це щось таке, чого треба стидатися.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

К. С., Брістол, Конн. — Жертва \$40, переслана через Об'єднання на народні цілі, походить від Жіночого Клубу в Брістолі, Конн.

Вунсакет, Р. Ай. — Союз Українок ім. Ольги Кобилянської, від. 29 у Вунсакеті дав концерт в пам'ять Ольги Баса раб у галі Блекстон, а панакхиду відправив о. Д. Лещинин.

Роксбурі, Масс. — Витинок з часопису про статтю Пола Роса є надірваний. Другий буде передрукований.

Надсилаючим вірші. — Коли не появляються друком, то видно, що є в віршах такі недомогання щодо мови, ритму, що годі містити. Часами дві строфи псують цілий вірш. І на те треба звертати увагу.

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

ЗАМОВЛЯЙТЕ ТЕПЕР, КОЛИ Є ДОБРИЙ ВИБІР.

- ЖЕЛЯТИНОВІ, релігійні 5ц.
- КНИЖКОВІ з віршами 5ц.
- УКРАЇНСЬКІ картки з гарними копірованими зображеннями, без видрукованих поздоровлень. Надаються на всякі сюжети, можуть бути присвячені великодній картці, спеціально до американців, щоб представити нашу візю 5ц.
- Шойно одержано з краю нові, прегарні КАРТКИ, УКРАЇНСЬКОГО СТИЛЮ, зі сценами з українських великодніх зачинів 5ц.

При замовленні просимо точні написати, котрий рід карток Вам вислати. Картки на кредит або на с. о. д., не висилається. Замовляти в книгарні „Свобода“ „SVOBODA“ 81-83 GRAND ST., 260 P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЕБА ЗАРАЗ ВИСЛАТИ ДОПОМОГУ РАНЕНИМ СІЧОВИКАМ І ТИМ, ЩО ЗМУШЕНІ БУЛИ УСТУПИТИ З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ І ЗНАЙШЛИСЯ В ЧУЖИХ КРАЯХ БЕЗ УСЯКИХ ЗАСОБІВ ДО ЖИТТЯ.

НАРІД ЗАКАРПАТТЯ ЗЛОЖИВ І ДАЛІ СКЛАДАЄ ВЕЛИЧЕЗНІ ЖЕРТВИ КРОВІ І МАЙНА ДЛЯ НАШОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ІДЕЇ. ТА МИ З АМЕРИКИ МОЖЕМО ПОРАТУВАТИ І ПІДДЕРЖАТИ ПОТЕРПІВШИХ І ТИХ, ЩО БОРЯТЬСЯ ГОЛОВНО МАТЕРІАЛЬНОЮ ДОПОМОГОЮ, ДОПОМАГАЮЧИ ТАКИМ ЧИНОМ НАЙКРАЩИМ ЗПОМІЖ НАС.

НЕ ЖДІМ НА НІЯКІ ДАЛЬШІ ПОКЛИКИ. ТИСЯЧІ ЛЮДЕЙ Є ВЖЕ У КРАЇНІЙ ПОТРЕБІ І В РОЗПУЧЛИВОМУ ПОЛОЖЕННІ. ТОМУ БЕРІМСЯ НЕГАЙНО У ВСІХ МІСЦЕВОСТЯХ ДО ОРГАНІЗУВАННЯ ДОПОМОГИ.

НЕ МОЖНА ВТРАТИТИ НІ ХВИЛІ ЧАСУ. ЖЕРТВИ ТРЕБА СКЛАДАТИ ЗАРАЗ І ЗАРАЗ ВИСЛАТИ, БО НА НИХ ЖДУТЬ РАНЕНІ І БЕЗДОМНІ. ЗБІРКИ ДЛЯ ПОТРЕБУЮЧИХ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ ЧЕРЕЗ:

„OBYEDNANYE“

P. O. Box 122. Church Street Annex, New York, N. Y.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Жертви Закарпаття.

І вірити не хочеться, що наша маленька держава, Карпатська Україна, перестала жити своїм життям. Мадярська дич, на спілку з поляками, позавидувала українцям їхньої свободи навіть на тім малім клатку української землі.

Наш нарід, деб він не жив, оповився смутком. Багато українців ще нині не можуть побороти свого болю і плачуть ревними сльозами на згадку про Карпатську Україну, що не стало тої пишної цвіткої, що так гарно почалась розвивати.

Не вдержалась наша Карпатська Україна, бо не мали достаточної сили. Чехи, що то всюди говорять про „братерство словян“, у тій боротьбі з мадярами не лиш, що не дали українцям змоги узброїтися, як слід, але ще опісля повернули своє військо проти карпатських січовиків. Та це не врятувало їх самих. Німецький наїзник захопив їх. А в тім змаганні ні один чеський вояк не вистрілив в обороні свого краю. Немов труси вони піддалися. Видно чехи такі „відважні“ супроти слабших. Але супроти сильних коряться немов раби.

Зате наш нарід показався героїчним. Хоч не мав часу мілітарно приготуватися й ворогів мав далеко чисельніших, то проте зробив лицарський рух, що на вічні віки запевнив йому за те славу. А наші карпатські січовики доказали на цілий світ, що люблять свій край понадусе, на віть понад життя. У них відозвалось старе козацьке лицарство.

Наша місцева українська

громада добре оцінює цей героїзм карпатських січовиків. Порадившись з своїм священиком о. В. Касковим, вони рішилися відправити панакхиду за тих, що полягли в боротьбі за волю. Ця панакхидка відбулась 26 березня ц. р. і в часі неї о. Касків виголосив відповідну проповідь, в якій возславив героїстку карпатських січовиків. Отець парох говорив, що хоч наших січових лицарів перемагають вороги, то проте ми не сміємо припинювати дальшої боротьби за нашу волю, волю цілого українського народу. Накінець отець парох попросив прихвильних зложити жертви на тих, що потерпіли на Карпатській Україні. Люди зложили \$20.

Н. Давискиба.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Вислано протест.

Идучи за локником „Об'єднання“ 204-тий відділ У. Н. С. вислав порученню поштою листа до секретаря стейту Кордел Гола, в яким заперестовано проти трубного насильства Мадярщини, яка без ніяких правних основ напала на Карпатську Україну і в жорстокий спосіб підчинила її собі. В протесті говориться, що американський уряд, висловлюючи своє негодування з приводу захоплення Чехії німцями, не повинен пропускати також напівтравування мадярів. Бо мадярське захоплення куди жорстокіше від німецького.

М. Близнак, секр.

В царстві Сталіна.

— Чому вам, товаришу, так смакує ця чоколяда?

— Бо має смак мила, за котрим від року зігхаю, бо не можу ніде його дістати.

М. Качмарська.

Страсти

(Уривок споминів).

„Вже добре сполудня доїжджаємо до німецької колонії, віддаленої на 7 верст від Затиша, залізничної стації, де були розташовані деякі частини нашої бригади. Хоча від стації до осідку бригади, до Бергдорфу ще 25 верст, то ця віддаль видається дрібною в порівнянні з трьохденною мандрівкою степами з Роздільної. Всі лиха і небезпека вже поза нами. Солтис заходиться коло приготування підводи для нас, а ми гостимося у його хаті хлібом-сіллю та слухаємо новин про повстання „галичан“ проти большевиків і оповідаємо свої пригоди.

Дорогою на Затиша іде бричкою харчовий старшина нашої бригади. На бричці одне вільне місце і по короткій нараді їду на стацію, щоб звідтам повідомити телефонічно команду бригади про наш поворот з Одеси щасливий, хоча доволі припізнений та просити про висилку підводи по нас.

Смеркається. Здалека вже значаться сталевим блиском залізничні рейки та їх мусимо їздою перетяти. Та бач — нова перешкода. Шляхом від Одеси залізною черепахою сунє бронепотяг і висилає залізничні звідунів — гарматні стрільня на мабуть збунтовану стаційну команду. Тепер уже шляху не переїдемо, треба ходою добристи до стації. А там рух — хвилювання. На щоглі вивішено червоний прапор, хоч ще на кілька хвилин передтим грався зі степовим вітром жовто-блакитний. Це хитрунство є вимогою моменту, для оборони слабшого перед силою. Стаційний телефон занятий розмовою між командою стації та командою бригади. Рівночасно їдуть переговори із залогою бронепотягу. По чисті бронепотяг завертає у поворотну дорогу на Одесу. Тоді й я можу порозумітися з командою бригади і повідомити її, що ось ми вертаємося з Одеси у повнім складі. З розмови довідуюся, що про висилку підводи на стацію по нас не може бути і мови, бо на другий ранок виїздить бригада з Бергдорфу на фронт.

Виходжу зі стаційного будинку і міркую, що мені робити, як за ніч відбутися дорогою до бригади без підводи? А ще я сама, від товаришів подорожі відбилася — навіть не знаю, що з ними. Повинні вже тут бути.

Нічка окутує своїм серпанком усе довкола і кидає довгі тіні. Та під впливом легенького степового вітру проходить має схвилювання і надходить холодна застанова. Дорогу до бригади мушу через ніч відбутися. Розглядаюся. Праворуч темною смугою значиться валак возів. Довідуюся, що це бригадна харчева валак, яка вночі має доїхати до Бергдорфу. Находжу для себе місце на возі. Вже не хвилююся від новини, що в останній хвилині бригадне командування наказало валі зупинитися до дальших приказів в с. Василіві, віддаленим від Бергдорфу на 6 верст. Ту дорогу перейду пішком.

Виїждимо у степ. Небо засіялося мільйонами зірок та не лиш небо. Довкола, куди оком глянь засіявся степ зорями. Там гурт зірок, далі самітна, а ліворуч зісунувся на степовий шлях небесний молочний шлях і лискучою ходою мрієть степ. Діється довкола щось таке, про що не знаю і чого не розумію. Візник теж не знає, що воно таке. Надїздить командант валаки і пояснює, що ось степом вертаються люди з горючими свідками з церкви, зі Страстей Господніх. Це бо Страстний Чес-

БЕЗ ОГЛЯДУ НА ЦІНУ

КРАЩОГО ГОРІВКИ НЕМА В НІЯКІЙ ФЛЯЩІ

В І Д 1823

WILSON'S BLENDED WHISKY

WILSON DISTILLING CO., INC. NEW YORK, N. Y.

твер і ціла Україна роїться в цей вечір зірками свіч. А цей молочний шлях це певне кіннота от. Шепаровича, що під ослоною страстної містерії скривав свій похід проти большевицького бронепотягу.

По півночі доїждимо до села Василів. Валак залишається ночувати, а я збираюся в дорогу до Бергдорфу. Зі мною вибирається стрілець, який у Бергдорфі залишив свої речі.

Минаємо село і виходимо у степ. Ясне сивомісячя сріблить цілий степ і нашу дорогу. Гай, степ батько — а ніч мати! По якимсь часі чуємо довкола гомін голосів — скрип возів. Большевики це? постанці чи галицькі частини? Наслухаємо — тиша. Це либонь сам степ-батько заговорив. Може розкаже про страсти минулого або майбутнього, а може нашіптує нову легенду про світлий великий День. Та переважно убиває чар степової казки і ми радіємо, коли перед нами майоріє село.

Та це ще не Бергдорф. До нього ще 13 верст дороги. До ясного ранку мріємо степову дорогу і вже за дня приходимо до Бергдорфу. Тут сніданок і підводами дорога до Бізюлі. А там у самий Великдень вантажимося у вагоні, щоб на час доїхати на страсти Галицької Армії.

ВЕЛИКОДНІ БОГОСЛУЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКВАХ відбудуться в такому порядку:

БОСТОН, МАСС.

в ЦЕРКВІ СВ. АРХИСТР. МИХАІЛА, Charles at Mt. Vernon St., West End Boston, недалеко Charles Station і Служба Божа в год. 12 вночі з суботи на неділю. Свячення пасок у суботу рано; хто ще не подав своєї адреси, то просимо телефонувати: Capital 7036.

ТАВТОН, МАСС.

в ЦЕРКВІ СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА, 14 Maple Ave., Taunton, Mass. Ресуренція і Служба Божа в год. 8. рано в неділю. Свячення пасок у суботу пополудні.

о. Іван Г. Бойко і Комітет.

ЗБИРНИ ВІДЦІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОВЕРІ, Н. ДЖ. З причини великої суботи збори Тов. Згода, від. 294, відбудуться не 8. квітня, а в суботу, 15. квітня, в год. 8. вечір, а гали, де звичайно. Проситися всіх членів прибути на означений час. Довгуючих нагадується, щоб приїшли і вирішили свій довг, бо каса не може дальше покривати довгів. Тож прошу платити точно на зборах, не в касієра, як досі, бо секретар не може провадити такого діловодства, а потім контролери не можуть як слід порозуміти. Прощу зрозуміти діло і не робити труда урядникам в рахунок. — І. Король, прес. С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

ВЕСТБУРН, І. АП. К. П. Місячні квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 367, відбудуться в суботу, 8. квітня, в год. 8. вечір. Проситися всіх членів вийти на ці збори, бо буде справляння фінансове за перший квартал. Нагадується довгуючих членів сплатити свої заборги хочай частинно, бо в противний раз будуть суспендовані. — К. Діах, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE
AND UKRAINIANSUKRAINIANS HOPE FOR
INDEPENDENCE ASSETS
ZAHORUKO

The people of Ukraine still have dreams and hopes that some day they will again be free and have an organized country for themselves such as they once had about 100 years ago. So declared John Zahoruko of 495 Shelburne road, who came to the United States in 1913 from Zbaraz, a city in the southeastern part of Poland, not far from the Russian boundary line.

Zahoruko, who is the proprietor of the American Window Cleaning Company, says he is proud of his native country, which is now subdivided and controlled by at least four larger countries. Although a citizen of the United States for the last nine years, he is watching with interest the activities of Adolf Hitler, who has recently seized and made a part of Germany several important portions of central Europe, including Czechoslovakia and the seaport of Memel, the latter taken from Lithuania.

Asked if he believed Hitler would push farther to the east, absorbing Rumania and then on for additional gains, Zahoruko said: "Only Hitler himself knows what he will do next."

Sought independence after war. Zahoruko explained that before the World War when he lived in Zbaraz before he came to the United States at the age of 18, he was in reality a subject of Austria that is, Austria controlled the section of Ukraine in which he lived. After the war, attempts were made by the Ukrainians to rule their own country again. However, it finally became the object of claim by various countries and by international treaty Russia was given the major part, Poland took a big share, and then other parts went to Rumania and Hungary.

Poland was given some of the northwest portion, including the town of Zbaraz. Mrs. Zahoruko who is also a native of Zbaraz, came to the United States in 1920, and was married to Zahoruko in 1921. She was under the rule of Poland before immigrating here. The Ukrainians, their land divided and torn to pieces these many years by invading and aggressor countries, still cling to the belief that some day they will again be united. There are approximately 45,000,000 people in the territory which was once Ukraine, Zahoruko said.

Will fight if necessary. "If another revolution ever comes, I think the people of Ukraine will fight for their independence. A few days ago Hungary acquired new territory absorbing what was known as Carpatho-Ukraine. Hungary seemed to have the approval of Hitler in this conquest," Zahoruko said.

Mr. and Mrs. Zahoruko have prospered in the business conducted in Burlington since their arrival here. They live in and own a comfortable well-furnished house at 495 Shelburne road.

Do they plan to return to Ukraine? "No, we like this country. If we ever did go back, it would be only for a visit. Just now, during these troubled times, it might be dangerous to return," Zahoruko smiled.

In 1913, he came from Zbaraz to Haverhill, Mass., where he joined his brother, Alex. He was employed there for six years until he moved to Boston in 1919. Four years later, in 1923, he came to Burlington with his wife.

(Burlington Free Press, March 27, 1939)

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ
У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О.

Організаційні збори відділів.

Дня 28. березня ц. р. відбулись збори всіх відділів У. Н. Союзу. Гром. Д. Шмагала, з 102 відділу заявив, що п. Малицький, головний контролер У. Н. С. є хорий і не буде присутній на зборах. Головна рада пані Палівода заявила, що також не чується зборами. Тоді п. Шмагала покликав на секретарів Миколу Буську, секр. 102 від. і Г. Степанника, члена 336 від. Предсідник зборів, п. Шмагала, заявив, що організатор п. В. Загаєвич пояснить, деякі справи, що торкаються нашої організації і добра наших членів.

Наперед він прочитав відділи і скільки є членів з кожного відділу. З відділу 15 не було нікого, з 102 було 27 членів, з 112 — 16, з 251 — 7, з 260 — 3, з 291 — 4, з 334 — 4, з 336 — 7, з 358 — 3, з 364 — 8. Разом всіх було присутніх 79 членів. Далше п. Загаєвич заявив, що буде говорити на тему користи У. Н. Союзу, яку дістають його члени. Бесідник говорив, що Союз стоїть на найкращих підставах від усіх інших чужинських організацій цього роду. Він має \$155% покриття на свої грамоти. Бесідник закликав приєднатися, щоб вступали до своєї організації, яка, як було вказано, є одною з найкращих. Поможіть тоді вступати до чужинських, коли є своя організація такої високої вартості. Проте багато ще наших людей волілиб належати до чужих інституцій. Наші люди приблизно платять сто мільйонів доларів річно чужим аскураційним компаніям. А лише маленьку частинку з того вони платять до своїх організацій.

Після того привітні ставили запити бесідникові, на що він давав вичерпуючі відповіді. Всі були зтого задоволені. При кінці п. Д. Шмагала, предсідник зборів, подякував бесідникові і привітним і закликав від себе усіх українців, щоб вступали до У. Н. Союзу, а також вписували туди своїх дітей.

Микола Бусько, Гр. Степанек, секретарі зборів.

Досвідчена.

— Можеб ви мені, отче, дали нехайно шлюб, бо мій наречений умирає в лічниці.

— Алеж це не можна!

— Чому не можна? Я вже кілька разів так робила...

АРТИСТИЧНИЙ ЛЮБИМЕЦЬ

Віктор Анджеєвський дістав першу нагороду від одного хлопця-клубу за найбільше „артистичного“ любимця. Є це баран, що вміє „грати“ на устній гармонії.

НА СВЯТА.

ПЕРШОЇ КЛАСИ МЯСАРСЬКІ ВИРОБИ, КОВБАСИ
БЕЗПЕРЕЧНО НАЙЛІПШІ В НЬО ЙОРКУ,
КРАЯНИ І СІКАНИ, САРДЕЛЬОВІ ПАШТЕТИ,
САЛЬЦЕСОНИ, ІМПОРТОВАНІ ШИНКИ
порукає українська фірма:
LOWER EAST SIDE MEAT MARKET

94 FIRST AVE., between 5th & 6th St., NEW YORK CITY.

ШАНОВНІ УКРАЇНЦІ З БРОНКС, Н. Я!

З НАГОДИ НАДХОДЯЧИХ СВЯТ ВОСКРЕСЕННЯ
ХРИСТОВОГО

звертаю Вам увагу, що наш знаний Вам

„ПОРК ШТОР & ДЕЛІКАТЕСЕН“

МАЄ НА СКЛАДІ СВОЄЇ РОБОТИ
КОВБАСИ КРАЯНИ І СІКАНИ, КИШКИ ГРЕЧАНІ І РИЖОВІ,
ВУДЖЕНІ І СВІЖІ ШИНКИ ТА ІНШІ ВИРОБИ МЯСАРСЬКІ.

Останось з поважанням

ТЕОДОР ЧАЙКА, ВЛАСНИК

930 FREEMAN ST. & FREEMAN STATION, BRONX, N. Y.

НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

КУПУЙТЕ

ШИНКИ, КРАЯНИ І СІКАНИ КОВБАСИ, КИШКИ

І ІНШІ М'ЯСНІ ВИРОБИ

В ДОБРЕ ВІДОМОГО М'ЯСАРА

МИКОЛИ ГЛАДУНА

166 AVENUE „B“, NEW YORK CITY

Виробляє всі м'ясні продукти лише першої якості.

ПРОДАЄ ПО УМІРКОВАНИХ ЦІНАХ.

ЯК МІ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ
КРАЄВІ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж.

На пошті жертвам Карпатської
України.

Пані Антонія Кірчів, Марія Кірчів і Олена Кірчів передали через Об'єднання по \$10, разом \$30, на пошті жертвам Карпатської України. Заразом зазначили, що в порівнянні з тими великими героїстичними і великими терпіннями, що мали місце в блукаччях на Карпатській Україні та їх жертва є дуже жалюгідною. Вони бажали дати більшу поміч. Пані Марія Кірчів і Олена Кірчів не дожили б. п. Кості Кірчова, відомого українського діяча і колишнього предсідника У. Н. Союзу. Вони народились в Америці. Скадаючи ці жертви вони заявили, що хочуть продовжувати традицію жертвенності по своїх батьках.

НЬОАРК, Н. Дж.

На інвалідів.

Українська Стриженська Громада переслала через Об'єднання \$75 на українських інвалідів у Львові. Ці гроші прийдуть з розпродажу календарів „Український Інвалід“.

І. Ю. Баранов, секр.

НЬО ЙОРК, Н. Я.

На Карпатську Україну.

Один з найбільш болючих ударів, які приходились перенести українському народові на протязі століть — це трагедія Карпатської України. Героїстично стійкий Карпатської України ворушило до глибини серця кожного українця і українки, де вони не жили.

Вичуваючи той авантажний біль з причини втрати Карпатської України, члени Тов. „Зоря“, від 69. У. Н. С. зібравшись на своїх квартирних зборах і ухвалили прийняти з малою матеріальною допомогою тим мушкетерам за волю не лям Карпатської України, але цілого українського народу. З цієї Тов. ухвалили \$45, з того \$25 на пошті жертвам Карпатської України. До того додалили від себе члени як сім'я: У. Лемчук \$2; Е. Лемчук \$1.50; В. Костів \$1.25; по \$1: І. Бойчук, В. Касик, С. Савицький, по \$0.50: С. Максим, П. Забавчук, І. Сидяк, Д. Кричун, І. Бобельний (мол.), І. Дмитрів, Г. Гук, М. Липкей, Е. Бобельний; І. Макар 25 л.

Разом на пошті карпатським сім'ям зложено \$37.50, а по \$10 на інвалідів У. Г. А. та Рідний Школу. Гроші переслали через Об'єднання.

ЗА УРЯД ТОВ. „ЗОРЯ“:

П. Забавчук, гол.; Д. Кричун, кас.; М. Липкей, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE
AND UKRAINIANSUKRAINIAN PASTOR SCORES
HUNGARIANS

Lashing the Ukraine's enemies, Rev. P. Waldemar Kaskiw, pastor of the Ukrainian Orthodox Holy Trinity Church, South End, at Palm Sunday services, predicted that 40,000,000 of his people soon will rise and fight for unity against their oppressors.

He assured 500 Greater Boston Ukrainians, gathered for the special services, that the nation will come into its own.

He spoke bitterly of Russian „Reds“ of Poland, Rumania, and Hungary, and their treatment of Ukrainians. The whole world, he said, was a witness of the recent battle for independence of the residents of the Carpatho-Ukraine.

(The Boston Globe, Monday, April 3, 1939.)

Добрий лікар.

Пациент (нарікаючи): — Я вже десять літ лікуюся у вас, пане докторе!

— Лікар (задоволено): Ба-чуйте, і ще живете!

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

ПІТСБУРГ, ПА.

Українська Радіо Програма
на Волинській Станції.

На українській радіо-станції, котрої слухаємо кожної неділі від години 2 до 2:30 попол. на станції W.N.J.B., Penn Albert Hotel, Greensburg, Pa., Хор української церковної громади св. Петра і Павла з Carnegie, Pa., виконає кілька українських народних і церковних мелодій. Хор під управлінням доб. Бориса Хонтана. Молитва св. Маріяна Кучера, пароха карпатської церковної громади. Слушайте і підтримуйте українську радіо-годину. Жертви проситимуться записати на адресу: Nick Agency, 854 N. Lincoln Ave., Pittsburgh, Pa.

УКРАЇНЦІ ФІЛЬДЕЛЬФІ
І ОКОЛИЦІ.

Слушайте постійну українську
народну радіо-програму
в кожну П'ЯТНИЦЮ.

В п'ятницю 7. квітня, в годині 9:30 вечір (до станції WCAM, 1230 kilocycles (kilosaykles)), буде перша радіо-програма заходами Комітету Української Радіо-програми у Філадельфії.

Не одна із сильніших станцій в Північній Америці 60 миль і більше. Крім Філадельфії в Кемден почують українські авіальні станції WCAM також українці в Честер, Філадельфії, Трентон, Редінг, Аленгтон, Нортгемптон, Вільмінгтон, Болтимор, Чесапек Сіті, Мідленд, Брікстайд та в інших містах.

Програму веде в контроль Комітет, що асугує українські встанови і товариства міста Філадельфії.

Для підтримки програми, для її поширення і поширення треба співпрацювати загалом і організувати установи, товариства, бізнесменів з усіх зазначених міст.

Українська радіо-програма називається Український Голос. Писати на адресу: Ukrainian Radio Committee, 724 Poplar St., Philadelphia, Pa. Tel. Bell 3093, або Ukrainian Voice, Station WCAM, Camden, N. J.

ЗАПАХ УБИВАЄ.

Недавно у пристані в Ліверпулі вибухла пожежа на пароплаві. Один із робітників заявив капітанові, що на кораблі розкохались дивний запах. Двоє старшин пішли перевірити причину. Старшини не вернулись. За ними почали шукати і знайшли їх у низу без тям. Одного відтерли на чердаку, другий почував себе дами препогано. Виявилось, що їх приголомшив запах сира, якого вантаж їхав на кораблі. Сир, коли лежить у замкненій кімнаті занадто довго витворює газ, що може бути небезпечний для здоров'я. Недавно був подібний випадок затроєння від великої кількості цукру на одному кораблі. У Паризі підчас останньої повені вода залила льохів, де було на складі 110 тисяч бананів. Власник склади ввійшовши туди, змілів від запаху. Він пролежав там так довго, поки не вмер. Ті, що його звідти витягали, мусіли накласти газові маски.

Маю до винайму або на продаж
ГАРНІ УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ
СТРОЇ

Доставляю строї для хорів, для драматичних гуртків і т. д. Я в тім бізнесі вже 20 літ і всі, що замовляють строї у мене, є задоволені. Маю на продаж теж дуже вишукані речі, як: образи, доріжки, ручники, подушки і т. д. Пийте сьогодні до мене: 69, 72, 8

Mrs. E. KALAKUKA
1009 NORTH MAIN AVE.
SCRANTON, PA.

ДО ХОРИХ

Багато жінок і чоловіків, що терплять припадку тяжкої недуги шлуночка, серця, легень, лімфатичної системи, а також інших небезпечних недуг, є ніші здорові. Без ризику, що їх болять і як довго, зверніться до нас ми, а знаєте повну раду в українській мові. Можна також писати до:

КІНОПРАКТИЧНЕ БЮРО

165-2nd Ave. (пр. 12 вул.) New York.
Години: від 10. рано до 8. веч.
В неділі: від 10. рано до 1. пол.

Д-Р ЮРИ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

TEL. GRAMERCY 5-2410.

Урадові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ризику, як далеко пожез Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуговуємо і чеськи. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удиреткер заради потреби по ціні так низькій, як \$150. Обслуговуємо найкраще

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals at low as \$150.
Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКСІ, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 4-5577

НАЙМЕНШІ ДЕРЕВА

НА СВІТІ.

Такі дерева виплекали в Японії. Про дерева-величкі писалося вже багато, дерева-карлики майже невідомі. Один подорожник дістав у Японії скринку, поділену на три „поверхи“, а в них найменші, досі виплекані дерева. Сливка в цвітті була висока всього на три цілі, маля смерічка на півтретя ціля, а бамбусове деревце всього на півтора ціля високе.

Король Герат не хотів пустити Тарзана до атарців, бо знав, що добути від них „матір усіх жемчугів“ це було понад людські сили. Колиж Тарзан наставав, король згодився дати йому поміч. „Я дам тобі до поміч вояків“, сказав він. „Бо ти кладеш на себе завдання, яке може виконати тільки ціла армія“. Але Тарзан на це скромно відповів, що таки піде сам.

Король згодився і на це. Та коли Тарзан хотів відійти до нього підійшов Огабі і почав благати, щоб він взяв його з собою. В очах Огабі було стільки вірності й благання, що Тарзан не міг відмовитись. Крім того Огабі в небезпечних підприємствах був помічником, а не перешкодою. Він був знаменитим дощем, та вмів відшукувати сліди.

„Ходи“, сказав по хвилі надуми Тарзан до Огабі. Цей зараді. Але тепер підійшов до нього Грегори і сказав: „Алеж моя донька і син є там. Це мій святий обов'язок зробити все, що дозволяють мої сили, щоб причинитись до їх визволення“. „Коли вони живі, то я їх сам визволю. А коли я не верну, то нас усіх зачислить до мертвих“, відповів Тарзан і відійшов.

В той час Телена була ще справді жива. Та чи довго зосталось їй жити? Озвірилий Зигаб-пустився до неї з ножем у руці, щоб її пробити. А тут не було куди відікати. Вона знаходилась в підземеллях цього дивного міста, шей до того в цілковитій владі Зигеба. Здавалось, що ось кінець їй приїде. „Болай умру де-збещена“, думала собі Телена.